

Elisabeth Backteman
2006-12-14

SLUTRAPPORT

FÖRSTUDIE NATIONELLT HÄSTKÖRKORT

Bakgrund

Antalet hästar och hästägare i Sverige har ökat markant under senare år. Antalet hästar i tätortsnära miljöer ökar och många av de nya hästägarna är uppväxta och bosatta i tätort eller stadsmiljö och har ingen eller begränsad erfarenhet av djur- eller hästhållning.

En god och säker hästhållning förutsätter goda kunskaper om hästen och dess behov men också om gällande lagstiftning, förordningar och föreskrifter från myndigheter på områden som djurskydd, brandskydd och miljö.

Nationella Stiftelsen för Hästhållningens Främjande har under de senaste åren fått flera propåer från olika håll om att stiftelsen borde ta ett initiativ för att införa ett system med nationellt körkort för dem som vill hålla häst. En del av propåerna har avsett ett obligatoriskt nationellt hästkörkort för alla som vill hålla häst.

Syfte och effektmål

Projektet syftar till att förbättra kunskapen om god hästhållning med fokus på blivande och nyblivna hästägare. Förväntade effektmål på längre sikt är upprätthållandet av en god hästhållning i Sverige.

Måluppfyllelse

Projektets huvudmål har varit att undersöka förutsättningarna för att införa ett nationellt hästkörkort för landets alla hästhållare för att bidra till det övergripande målet om att förbättra kunskapen om god hästhållning bland landets hästägare, blivande hästägare och övriga intresserade.

Resultat

Resultatet av projektet är ett underlag för hur Nationella Stiftelsen för Hästhållningens Främjande ska agera framgent i denna fråga.

Tidsplan

Projektet omfattar drygt 60 arbetade timmar. Av dessa har ungefär en tredjedel använts för genomgång och inventering av befintligt material med inriktning på "hästkörkort". En tredjedel av tiden har använts för intervjuer och samtal med berörda organisationer samt personer med erfarenhet av befintliga hästkörkort. Den återstående tredjedelen har använts för att sammanfatta och författa förstudierapporten.

Analys

Det finns flera problem och risker med bristande kunskaper i god hästhållning. Den allvarligaste risken är att bristande kunskaper leder till försämringar ur djurskyddssynpunkt. Det kan innebära onödigt lidande för hästar, människor och miljö. Bristande kunskaper riskerar också att leda till onödigt stora kostnader för hästägaren antingen till följd av ineffektiv hantering av de problem som kan uppkomma och att man köper onödigt dyra lösningar på problem som man inte har kunskap att definiera och bedöma. Det finns en risk för att kostnaderna för t.ex. veterinärvård ökar och att detta leder till att kollektivet hästägare får fördyrade kostnader för försäkringspremier.

Problemet har uppmärksammats av flera aktörer och olika åtgärder har vidtagits. Hästnäringens organisationer har en viktig roll när det gäller att sprida kunskap och information om god hästhållning. En central del i detta arbete är den utbildningsverksamhet som bedrivs vid landets ridskolor, ridklubbar, travskolor och galoppskolor och som når ut till många aktiva. Förbunden arrangerar till exempel kunskapsstävlingar såsom Vi i stallet, Hästkunskap Cup, Vi i Travskolan samt STCs KRAFFT-samling i syfte att stimulera till utbildning i god hästhållning.

Hästnäringen arbetar också med flera former av utbildningar och informationsinsatser för att sprida kunskap om god hästhållning och gällande regelverk till alla hästägare som kanske inte nås av den verksamhet som bedrivs t.ex. vid landets ridskolor. Exempel på åtgärder för att nå grupper som inte nås via ridskolor och klubbverksamhet är t.ex. projekt med att utbilda landets stallvärdar, det vill säga de som hyr ut stallplats till privatägda hästar. Projektet syftar till att höja stallvärdarnas status och förtydliga deras roll som spridare av god hästhållningskunskap.

Ett annat exempel är det pågående projektet Hästhusesyn som syftar till att ta fram ett hjälpmedel som ska underlätta för hästnäringen när det gäller att leva upp till de krav som lagstiftning och bransch ställer på små och stora hästanläggningar och hästverksamheter inom områdena yttre miljöfrågor, systematiskt brandskyddsarbete, systematiskt arbetsmiljöarbete samt djurskydd.

Mycket kunskap och information om god hästhållning finns också dokumenterad i form av forskningsresultat och litteratur. En gedigen kunskap och erfarenhet finns också lagrad hos många hästhållare i Sverige.

Lokala initiativ har tagits på flera håll i landet till så kallade hästkörkort för hästägare. Hästkörkortet har ursprungligen tillkommit på initiativ av länsstyrelsen i Dalarna och länsveterinär Olle Rydell. Syftet är att ge hästägare och blivande hästägare ökad kunskap om hästens behov och om djurskyddslagens krav och rekommendationer, för att på så sätt ytterligare förbättra hästhållningen. Länsstyrelsen i Dalarnas län tog år 2003 fram ett utbildningsmaterial med inriktningen att på ett enkelt och lättåtkomligt sätt förmedla grundkunskaper för hästhållare. Utbildningsmaterialet var utformat för att användas i studiecirkelform. Materialet diskuterades och förankrades med länsveterinär, ridsporten och travet samt med flera personer med stor erfarenhet och kompetens i hästhållning.

Materialet har sedan använts i de studiecirkel som har genomförts på flera olika håll runt om i landet de senaste tre åren. Någon systematiskt och övergripande utvärdering av utbildningsmaterialet, dess användning i studiecirkel samt intresset för att ta hästkörkort i studiecirkelform har inte gjorts. De samtal som jag har haft med företrädare för ett antal länsstyrelser och vuxenskolor indikerar dock en gemensam erfarenhet, nämligen att det varit svårt att få ett tillräckligt stort intresse och antal deltagare till studiecirkelarna. En annan iakttagelse är svårigheterna att uppdatera, komplettera och vidareutveckla utbildningsmaterialet.

Det finns två viktiga skäl till detta. Det ena handlar om att hitta en kontinuerligt och stabil organisation med ansvar för utbildningsmaterialets innehåll och utveckling. Det andra handlar om svårigheten att uppdatera och säkerställa ett likartat utbildningsinnehåll i ett studiematerial som ska användas över hela landet men som enbart finns att tillgång i pappersform.

Slutsatser

Den totala tillgången på kunskap i olika former om vad god hästhållning innebär är god i vårt samhälle. Däremot är den relativt ojämnt fördelad. Det finns således ett behov av att sprida kunskapen om god hästhållning till framför allt blivande hästägare. Det handlar om att öka medvetenheten om vad som krävs, såväl enligt lag som enligt beprövad kunskap och erfarenhet, för att hålla häst men också om att öka insikten om den egna kunskapsnivån. .

Propåerna om att ta ett nationellt grepp kring hästkörkortet och göra det till ett obligatorium för alla hästägare, som har framförts till Nationella Stiftelsen, avvisas. Det är ett långtgående krav vars ambitioner i och för sig är vällovliga, nämligen att alla hästägare ska ha nödvändig kunskap om god hästhållning, men vars metoder medför ett antal oönskade konsekvenser. Ett obligatoriskt hästkörkort förutsätter ytterst att någon instans ska avgöra vem som inte har tillräckliga kunskaper för att få införskaffa och hålla häst. Ett sådant system kräver också omfattande administration med uppdatering av test, rättning av resultat, utfärdande av körkort och liknande. Dessutom är risken att ett obligatoriskt hästkörkort inte skulle uppmuntra till ökat lärande och kunskapsinhämtning utan snarare uppfattas som ett tvång.

Begreppet körkort indikerar också att det skulle gå att fastställa kriterier för olika nivåer. Det är ju naturligtvis något som svårigen låter sig göras, åtminstone om man ska nå längre än vad som regleras i lagar och föreskrifter.

Som redan nämnts har många initiativ och åtgärder tagits för att öka utbudet av kunskapen om god hästhållning. Den stora utmaningen ligger därför i att stimulera till ökat lärande och kunskapsinhämtning – att se till att fler kommer i åtnjutande av den kunskap som finns. Viktiga komponenter i en sådan process är dels att öka medvetenheten om den egna

kunskapsnivån och att göra kunskapen lättillgänglig framför allt för de grupper som inte är engagerade i någon av de befintliga hästorganisationerna. Det är här den stora utmaningen ligger.

Förslag

Internet är ett allt viktigare redskap i sökandet efter information och kunskap. Företeelser som t.ex. e-learning blir allt vanligare. Dagens hästägare har begränsat med tid. Utöver arbete, skola etc. ska även hästen/hästarna skötas. Det innebär att tid till kunskapsinhämtning och lärande i traditionell form (kurser, studiecirklar, litteratur m.m.) är begränsad. Nya former för lärande måste prövas.

Därför lämnar detta projekt förslag om att utveckla ett internetbaserat redskap för att sprida kunskap och stimulera till ökat lärande om god hästhållning. Genom internet och dess möjligheter med interaktivt lärande är förutsättningarna goda för att göra kunskapen attraktiv och lättillgänglig.

En del i ett sådant system för interaktivt lärande skulle t.ex. kunna vara ett webbaserat självtest. Testet skulle t.ex. kunna bestå av ett antal grundläggande frågor på olika områden av ämnet "god hästhållning" (t.ex. stallmiljö, foder, hagar, skötsel, sjukdomar, djurskyddslagen, säkerhetsfrågor). Till varje fråga finns flera svarsalternativ. En tidsbegränsning byggs in för hur lång tid som kan ägnas åt varje fråga. Testet rättas automatiskt online. Genom att göra självtestet skaffar man sig snabbt en bild den egna kunskapsnivån inom olika centrala områden av "god hästhållning". För att råda bot på kunskapsluckor kopplas till testet enkla och kortfattade faktarutor och information om det aktuella ämnesområdet. För den som vill veta mer och fördjupa sig finns hänvisningar till utbildningsmaterial, referenslitteratur samt utbildningsanordnare.

Poängen med självtestet är just att öka medvetenheten om den egna kunskapsnivån samt att koppla samman det med möjligheter till inläring on-line men även med hänvisningar till fördjupningslitteratur och kurser.

Fortsatt arbetet

Ett projektarbete startas under våren 2007 med syfte att utarbeta struktur och innehåll för ett sammanhållet system för interaktivt lärande med inriktning på god hästhållning. Projektarbetets första fas ska vara inriktat på att ta fram en projektplan med tillförande tidsplan, kostnadsbudget samt finansiering. Förstudien skall också vara förankrad brett inom hästnäringen.